EBÛ TÜRÂB NAHŞEBÎ

Evliyânın büyüklerinden, Adı, Asker bin Hüseyin Nahşebî'dir. Künyesi ile tanınmış, asıl ismi unutulmuştur. Horasan'ın evliyâlarından idi. Hâtim-i Esâm ve Ebû Hâtim-i Attar el-Basrî ile sohbet etmiştir. Şafiî mezhebinde fıkıh âlimi idi. Aynı zamanda Ahmed bin Hanbel'den de ilim almıştır. Ebû Abdullah Celâ'nın ve Ebû Abîd Bûsrî'nin hocasıdır. 245 (m. 859) senesinde Basra çölünde namaz kılarken vefât etti. O halde bir sene kaldı. Bu zaman içinde cesedine vahşî hayvanlar ve kuşlar hiç yaklaşmamış, vücûduna dokunmamışlardır.

Allah yolunun büyüklerinden mücâhede ve takvâda kuvvetli, hikmetli ve te'sîrli sözleri meşhûr olup, yıllarca başını, yastığa koymadı. Yalnız Harem-i şerîfte bir seher vakti uyudu. Rü'yâsında hûrîlerden bir kısmı gelip kendilerini ona göstermek, onunla konuşmak istediler. Ebû Türâb: "Ben kendimi Allahü teâlâya o kadar verdim ki, hûrîlerle oturup konuşacak vaktim yok" dedi. Hûrîler etrâfında gürültü ederlerken, Cennet meleklerinin reîsi Rıdvan gelip: "Bu azîzin size yüz vermesi mümkün değildir. O Cennetteki yerini almadıkça sizinle ilgilenmez. Gidin ve o zaman gelirsiniz" dedi.

İbn-i Celâ anlatır: "Ebû Türâb Mekke'ye geldi. Bitkin yorgun ve zaif görünmüyordu. "Nerede yemek yedin?" dedim. "Basra'da, Bağdâd'da, bir de burada" dedi. Yine İbn-i Celâ der ki: "Üçyüze yakın evliyâ gördüm. Bunlardan dördü çok büyük olup, ilki Ebû Türâb idi."

Kendisi anlatır: Birgün Hicaz'da yalnız yürüyordum. Siyah yüzlü bir adam gördüm. Boyu çok uzun idi, korkmuştum. "Dev misin, cin misin?" diye sordum. Bana: "Sen müslüman mısın, kâfir misin?" diye sordu ve "Eğer müslümansan Allahtan başkasından korkma" dedi ve kayboldu.

Yine kendisi anlatır: "Birgün Nahşeb mahallelerinin birinden geçiyordum. Aniden kulağıma sesler geldi. Dikkat ettim. Bir takım erkeklerin, bir kadınla tartıştıklarını anladım. Kendi kendime, buraya gitmeliyim, bir mazlûm ise ona yardım etmeliyim dedim. Yanlarına varınca kadın beni gördü ve yanıma geldi. Ey Üstâd: "Fâsık ve ömrünü kötü şeylerle harcayan bir oğlum var. Yaptığı kötülükler, işlediği günahlar hakîkaten çoktur, Dün gece fısk meclisi kurmak ve şarap içmek istedi. Akşamdan sonra, Allahü teâlâ ona bir hastalık gönderdi. Şimdi hasta yatağında yatıyor. Evimiz mescidin yanındadır. Cemâat geceki sesleri duyup şimdi geldiler ve onu mahalleden çıkarın dediler. Ben hasta olduğunu ve hastalığının da şiddetli olduğunu bildirdim, ölürse hepimiz ondan kurtuluruz, yahut tövbe eder, kendisi kurtulur, ölmez ve tövbe de etmezse, o zaman onu şehirden dışarı çıkarın dedim." Kadına yardım ettim ve kalabalık dağıldı. Sonra aklıma o genci görmek ve tövbe ettirmek geldi. Evden içeri

girince, genç beni görür görmez feryâd edip ağlamaya başladı. “Allahım ne kadar kerîmsin ki, benim gibi ömrünü boşa geçirmiş bir zavallının duâsını ânında kabûl eyledin” dedi. Hey genç! Ne duâ ettin?” dedim. “Üstadım, bugün seher vaktinde iki duâ ettim. Biri; Yâ Rabbi sabahleyin bana, Ebû Türâb’ın yüzünü görmek nasîb eyle. İkincisi; Yâ Rabbi, nasûh tövbesi ihsân eyle dedim. Duâmın birini şu anda kabûl edilmiş görüyorum, umarım ki, ikincisi de kabûl edilir. Ey hocam çok günahkârım. Tövbe etsem, kabûl olur mu?” deyince, “Ey genç, ümidsiz olma ki, Allahü teâlânın rahmet denizleri dalga dalga geliyor. Allahü teâlâ ziyâdesi ile tövbeleri kabûl edici ve affedicidir. Kulların günahlarını bağışlayıcıdır. Âsilerin tövbelerini kabûl edicidir. Âcizlere kâfidir. Düşkünlerin en iyi vekîlidir. Bütün günahlardan tövbe makbûldür” dedim. Genç elimde tövbe etti ve gözlerinden yaşlar döküldü.” Ebû Türâb oradan ayrılınca genç annesine: “Ey anneciğim! Sana bir vasıyyetim var. Yerine getir” dedi. Annesi “Evlâdım, ne vasıyyetin var, söyle” dedi. Beni bu yataktan ve yumuşak yastıktan, mezellet toprağına indir. Ebû Türâb’la tövbe ettiğim ândan sonra, yerde Allahü teâlâya tekrar tövbe edeyim. Çünkü bu hastalık beni iyice sardı. Anlıyorum ki, ben bundan öleceğim” dedi. Annesi isteğini yerine getirdi ve onu yataktan yere indirdi. Genç, yüzünü toprağa sürdü. Ve kalbinin, rûhunun derinliklerinden gelen bir ses ile inledi: “Ey Allahım! Yaptıklarıma pişman oldum. Tövbe ettim. Senin dergâhından başka kapım yok. Dertlilerin dayanağı, muhtaçların sığınağı sensin. Toprakla bir olmuş, zamanını boşa geçirmiş ben kuluna rahmet et” diye yalvardı. Onu topraktan kaldırıp, yatağa yatırdılar. Gece olunca genç vefât etti. Ebû Türâb “O gece rü’yâmda Peygamber efendimizi (aleyhisselâm) gördüm. Yanında iki yaşlı zât var idi. Onlarla beraber çok kalabalık geldi. Birisi bana, bu Hazreti Muhammed Mustafâ’dır (aleyhisselâm) diğer taraftaki yaşlı zât ise, İbrâhîm Halîlullah’tır (aleyhisselâm), diğer taraftaki ise Mûsâ Kelîmullah’tır (aleyhisselâm). Bu kalabalık ise, yüzyirmibin küsur peygamberdir” dedi. İleri koştum. Selâm verdim, Resûlullah (aleyhisselâm) selâmıma cevap verdi. Benimle müsâfeha etti. “Yâ Resûlallah, siz Nahşeb’e gelmiş miydiniz?” diye arz ettim. Buyurdu ki: “Ey Ebâ Türâb! Dün senin elinde tövbe eden genç, bu gece vefât etti. Allahü teâlâ onu, dostları derecesine kavuşturdu. Ona evliyâ makamı ikram eyledi. Beni ve yüzyirmibin küsur peygamberi, onu ziyârete gönderdi. Ey Ebâ Türâb! O gence izzet gözü ile bakın. Cenâzesinde hazır bulunun.” Uyandım, bu hâlden, gaibime bir incelik geldi ve “Ey Allahım, ne kadar kerîmsin ki, daha dün fıskı yüzünden, mahalleden çıkarmak istedikleri bir fâsıkı, bir ağlama ve inleme, bir tövbe ve pişmanlık ile, bu dereceye kavuşturdun” dedim. Bu zevk ve hâlde iken, diğer odadan küçük kızımın feryadını duydum, ağlıyordu. “Evlâdım, seni ağlatan şey nedir?” dedim. “Babacığım, rü’yâda gördüm ki, filan mahallede tövbe eden bir genç vefât etmiş, her kim onun cenâzesine bakarsa, Allahü teâlâ, ona, kendisinden istediği herşeyi verir. Babacığım, evden dışarı çıkmağı asla istemezdim. Fakat şimdi izin verirsen, gidip o gencin cenâzesini göreyim ve Allahü teâlâdan kendim ve diğer kullar için isteyeyim” dedi. Ona izin verdim. Cenâzesine giderken yolda yaşlı bir kadın gördüm. Bana, “Ey Ebâ Türâb! Hakkın rahmetinin neler yaptığını gördün mü? Fıskının çokluğu yüzünden mahalleden çıkarılmak istenen genç, bu gece vefât etti. Evliyâ silsilesine dâhil edildi. Rü’yâda bana, cenâzesinde bulunan mağfiret olunur diye söylediler” dedi. Başka âlim zât da aynı rü’yâyı gördü. İnsanlara bu durumu haber verdik. Bütün şehir akın akın gencin cenâzesine katılmak için geldi. Tam bir izzet ve ikram ile onun namazını kıldık ve defn ettik:

Yine kendisi anlatır: “Birgün çölde gidiyordum. Nefsim yumurta ve sıcak ekmek istedi. Hiçbir zaman nefsimin isteğini yapmamış idim. Fakat nasıl olduysa isteğim galip geldi. Yolumu değiştirip, bir köye girdim. Köyde hırsızlık olmuştu. Onun için köylüler bir yere toplanmış durumu konuşuyorlardı. Beni görünce içlerinden biri, bu adam hırsızla beraberdi, dedi. Beni yakaladılar. Bana yetmiş sopa vurdular. Bu arada biri

gelip beni tanıdı. Bu hırsız değildir. Bu âlim Ebû Türâb'tır, dedi. Bunun üzerine oradakiler benden özr dilediler. İçlerinden biri beni eve yemeğe götürdü. Bana taze ekmek ve yumurta getirdi. Nefsime "Ey Nefs! Yetmiş sopadan sonra ekmekle yumurta ye" dedim.

Ebû Türâb hazretlerinin kerâmetleri çoktur. Talebeleri şöyle anlatır: Bir talebesiyle birlikte çölde gidiyordu: Talebesi, susamıştı. Ondan su istedi! Ebû Türâb eliyle yeri çizince hemen oradan su kaynadı. Ebû Abbâs anlatır: Ebû Tûrâb'la çölde idik. Arkadaşlardan biri, çok susadım dedi. Ayağını yere vuru. Oradan bir pınar kaynadı. Birisi, ben bardakla içmek istiyorum, dedi. Ebû Türâb elini toprağa vurdu. Cam bardak göründü çok güzel bir bardaktı. Onunla su içtik."

Ebû Türâb talebelerinde beğenmediği bir şey gördüğü zaman kendisi tövbe ederdi. "Bu zavallı benim yüzümden bu belâya düştü" derdi.

Kendisi Hızır'la (aleyhisselâm) görüşmesini şöyle anlatır: Birgün çölde birine rastladım. Kim olduğunu sordum. Hızır'ım dedi. Sonra bana, "Ey Ebû Türâb, şimdi Allahü teâlânın sevdiği velî kullarının kalbini düzeltmeğe memurum. Allah yolundan ayrılınca, onları yola getiririm. Bu yolda ilk iş, yok olmak (benliğini öldürmek) ondan sonrası ise kurtulmaktır." dedi.

Ebû Türâb'ın Câbir bir Abdullah'dan, (radıyallahü anh) rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte Peygamberimiz (aleyhisselâm): "Hastalarınızı yemek için zorlamayın, zîrâ Allahü teâlâ onları yedirir ve içirir"buyurdu.

İbn-i Süfyân'dan (radıyallahü anh) rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte ise Peygamberimiz (aleyhisselâm): "Bir kimse gösteriş ve yaptığını işittirmek isterse, Allahü teâlâ onu teşhir eder. Riya yapanın da, Allah riyasını gösterir" buyurdu. Ebû Türâb buyurdu ki: "Kalbinde zerre kadar dünyâ sevgisi olan, Allahü teâlânın rızâsına kavuşamaz."

"İki şeyi istersiniz, ama bulamazsınız. Bunlar neş'e ve rahatlık olup, ikisi de Cennette olur."

"Sâdık kul, daha amel etmeden, hâlis kul, amel edince, amelin tadını alır."

"Şu dört şeyi dört yerde sarf edersen Cenneti, kazanırsın:

Uykuyu kabirde, rahatı sırat köprüsünde,

iftiharı (öğünmeyi) mîzânda, nefsin arzularını Cennette."

"Ey insanlar! Şu üç şeyi seviyorsanız, biliniz ki onlar sizlerin değildir. Nefsinizi ve canınızı seviyorsanız, onlar Allahü teâlânındır. Malınızı seviyorsanız, onlarda vârislerinizindir."

"Tevekkül, kendini kulluk denizine atıp, kalbini Allahü teâlâya bağlamaktır. Verirse şükür, vermezse sabır etmelidir."

"Allahü teâlâ kimi felâkete düşürmek isterse, ona âlimlerin aleyhinde bulunma hasletini verir."

"Âlim olan, karşısındakinin anlayışına göre konuşur."

"Kul bütün gücüyle günahlardan uzaklaştığı zaman, Allahü teâlânın yardımı, ihsânı her tarafını kaplar. Kalbin günahlar ile kararmasının alâmeti üçtür. Birincisi günah işlemekten korkmamak, ikincisi ibâdetlerde gevşeklik. Üçüncüsü de, va'z ve nasîhatlerin ona te'sîr etmemesidir."

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 45, 219

2) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 96

3) Tabakât-üş-şâfiiyye cild-2, sh. 306

4) Tabâkat-üs-sûfiyye sh. 146

5) Târîh-i Bağdâd cild-12, sh. 315

6) Tabakât-ı Hanâbile cild-1, sh. 248

7) El-A'lâm cild-4, sh. 233

8) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 108

9) Keşf-ül-mahcûb sh. 121

10) Riyâd-ün-nâsıhîn, sh. 259

11) Tezkiret-ül-evliyâ cild-1, sh. 262

12) Nefehat-ül-üns sh. 104

13) Sıfat-üs-safve cild-4, sh. 145

14) Risâle-i Kuşeyrî sh. 97